MAMLAKA YA UNUNUZI NA UONDOAJI WA MALI ZA UMMA ZANZIBAR

S.L.P 1290, Ghorofa ya Pili,
Jengo la Takwimu,
Mazizini, Zanzibar.

Simu: +255 24 2230291
Barua Pepe: info@zppda.go.tz
Tovuti: www.zppda.go.tz

MUUMU.BA.71/383/01 TAREHE 11/05/2023

MAKATIBU WAKUU WA WIZARA ZA SMZ,
ZANZIBAR.

WAKUU WA MIKOA,
ZANZIBAR.

WAKUU WA IDARA MAALUM ZA SMZ,
ZANZIBAR.

WAKUU WA MASHIRIKA, MAMLAKA NA TAASISI ZINAZOJITEGEMEA,
ZANZIBAR.

KUH: UFAFANUZI KUHUSU UNUNUZI WA DHARURA
(EMERGENCY PROCUREMENT)

Naomba husika na mada ya hapo juu.

Mamlaka ya Ununuzi na Uondoaji wa Mali za Umma ni Taasisi inayosimamia mienendo ya ununuzi wa umma inayofanywa na Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar ili kuhakikisha mienendo hiyo inatekelezwa kwa mujibu wa sheria, kanuni, miongozo pamoja na matoleo ya ununuzi wa umma. Katika kusimamia na kufuatilia taratibu za ununuzi zinazotekelezwa na Taasisi Nunuzi imebainika kuwepo kwa uwelewa mdogo au kwa makusudi kuchukua fursa ya ununuzi wa dharura ili kukwepa taratibu za sheria ambayo hupelekea ukiukwaji mkubwa wa taratibu za kufanya ununuzi kwa njia ya dharura, ambapo manunuzi hayo hayonekane kuwa na sura ya kidharura kulingana na utaratibu wa Sheria.

Katika kutekeleza majukumu yake chini ya kifungu 5(r) ambacho kinasimamia utekeleza na uwajibikaji wa masharti ya Sheria, Kanuni na miongozo iliyotolewa na Sheria. Mamlaka inapenda kutoa ufafanuzi na kuwakumbusha

Maafisa Masuuli wote wa Wizara, Mashirika ya Umma na Taasisi zinazojitegemea za Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar (Taasisi Nunuzi) yafuatayo:-

1. Kwa kuzingatia masharti ya kifungu 67 cha Sheria ya Ununuzi na Undoaji wa Mali za Umma Nambari 11 ya 2016, kifungu hicho kimeeleza kwa uwazi kwamba Taasisi nunuzi hutakiwa kufanya ununuzi wa njia ya dharura pindi pakitokea hali ya dharua, afisa masuuli atazingatia ya kwamba hali hiyo ya dharura inagusa maslahi ya umma na ikiwa muda hautoruhusu kutumika kwa njia za kawaida za ununuzi basi kwa uwezo aliopewa kisheria anaweza kufanya ununuzi wa dharura na akimaliza tu anatakiwa amjuulishe Mlipaji Mkuu (Paymaster General) kwa hatua aliyochukua ikiwa na pamoja na kueleza sababu iliyopelekea kutotumika kwa njia za kawaida za ununuzi.

2. Kwamba, katika kutekeleza mashrti ya kifungu hicho, baadhi ya taasisi za ununuzi hushindwa kuzingatia maana halisi ya dharura ambayo imeelezwa chini ya kifungu cha 3 (interpretation clause) cha sheria tajwa kuwa ni ***"mazingira ambayo ni ya haraka ambayo hayakutarajiwa (unforeseeable) na hayakusababishwa na kitendo cha ucheleweshaji (dilatory conduct)"***. Aidha, kifungu kimeendelea kueleza zaidi hali ya dharura (emergence situation) na mazingira yake kama inavyosomeka kuwa:

   Hali ya dharura *maana yake ni mazingira ya haraka ambayo hayakutarajiwa au hali ambayo haikusababishwa na kitendo cha ucheleweshaji ambapo:*

   a) Zanzibar ipo katika hali hatarishi au imeathirika kwa janga la kimaumbile.

   b) Maisha au hali ya maisha au mazingira yanaweza kuharibika.

   c) Hali au ubora wa bidhaa, vifaa, majengo au mtaji wa bidhaa unaomilikiwa na umma unaweza kuharibika kama kwa hatua za haraka au za lazima hazijachukuliwaili kuhifadhi bidhaa hizo katika thamani yake au ziweze kutumika.

   d) Mradi wa kitega uchumi umechelewa sana kutokana na kukoasekana kwa baadhi ya vifaa; au

   e) Mpango wa Serikali utachelewa utekelezaji wake na utaathiri hali iliyopo sasa ikiwa ununuzi haukufanyika katika muda uliopangwa.

3. Kwamba, imezoeleka kuwa baadhi ya taasisi nunuzi hufanya ununuzi wa dharura ambao ununuzi huo umo kwenye Mpango wa Ununuzi wa Umma (Annual Procurement Plan) kwani dharura ni kitu ambacho hakikutarajiwa kutokea kama ilivoelezwa katika kifungu kilichotangulia katika aya ya 2. Ununuzi unaotakiwa kutekelezwa ni ule uliomo ndani ya Mpango wa Ununuzi isipokuwa panapotekea dharura kama ambavyo kifungu cha 42 (7) kinavyolekeza.

4. Kwamba, taasisi inapobaini manunuzi yaliyopo ni ya dharura kwa mujibu wa utaratibu wa Sheria. Kanuni ya 51(1)(a-e) ya Kanuni za Ununuzi ya Mwaka 2020, inamtaka Afisa Masuuli kufanya tathmini ya uhitaji wa ununuzi wa dharura na kuamua juu ya upendeleo wa njia ya ununuzi ili kuhakikisha unazingatia unafuu wa gharana na ufanisi unapatikana, kubainisha na kuzipa kipaumbele shughuli za ununuzi za haraka ambazo zitatumika katika kipindi cha dharura na inapowezekana atafute Taasisi za Serekali ambazo zitakazoweza kumpatia msaada wa haraka kwa dharura anayokabiliana nayo.

5. Kwamba, ieleweke kuwa kifungu cha 67(2) kinabanisha kuwa Afisa Masuuli ambaye atafanya ununuzi kwa njia ya dharura atabeba dhima mwenyewe ikiwa itabainika kuwa matumizi aliyoyafanya hayakuwa ya dharura wala umuhimu au ni ya ubadhirifu ambayo yamefanyika bila kuzingatia taratibu za ununuzi.

6. Kwamba, Afisa Masuuli anapaswa kuzingatia kifungu kidogo (3) kilichotajwa katika aya ya juu kwamba Afisa Masuuli hatopaswa kutumia zaidi ya asilimia hamsini (50%) ya bajeti kuu iliyoidhinishwa katika Taasisi yake ikiwa itatokea ununuzi wa dharura.

7. Kwamba, taasisi ya ununuzi baada ya kumaliza kutekeleza ununuzi huo wa dharua, kanuni ya 53 ya Kanuni ya Ununuzi inamtaka Afisa Masuuli aandae ripoti ya ununuzi wa dharura na kuiwasilisha ndani ya siku kumi na nne (14) kwa Mlipaji Mkuu, Bodi ya Zabuni ya Taasisi yake na Mamlaka ya Ununuzi na Uondoaji wa Mali za Umma, hali ambayo haitekelezwi na taasisi nunuzi na ni kwenda kinyume na utaratibu wa Sheria.

8. Kwamba, baadhi ya taaisi nunuzi bila ya kuzingatia utaratibu uliowekwa kisheria wanafanya ununuzi wa dharura ambao hauna sura ya kidharura, ila Mamlaka inabaini taasisi inakosa utaratibu mzuri wa kujipanga kufanya ununuzi kulingana na Mpango iliojiekea na hatimae muda ukishapita hukimbilia ununuzi wa dharura.

9. Kwamba, Mamlaka inaamini kuwa kama taasisi itatekeleza ununuzi kwa mujibu wa Mpango uliojiwekea na kwa wakati husika, ufanisi katika ununuzi utapatikana na kupunguza ununuzi wa dharura au kuondoka kabisa ambao unakwenda kinyume na sheria na taratibu ziliopo.

Hivyo, kutokana na maelezo ya kina na ufafanuzi wa vifungu na kanuni ambazo zimetolewa maelezo juu ya ununuzi wa dharura na kwa **TOLEO HILI** naomba kwa pamoja tushirikiane na tuhakikishe tunasimamia taratibu zote za ununuzi kwa mujibu wa matakwa ya Sheria ya Ununuzi na Uondoaji wa Mali za Umma Nmabari 11 ya Mwaka 2016, Kanuni na Miongozo yake. Aiidha, izingatie kuwa kazi za ununuzi zinatekelezwa kwa misingi ya haki na uwazi ili kupatikana kwa thamani halisi ya fedha katika mahitaji yetu na kukuza ufanisi ambao utaleta tija katika Taasisi zetu na Serikali kiujumla.

Tuzingatie utaratibu ili kuleta ufanisi katika ununuzi wa umma,

Ahsante.

.....

OTHMAN JUMA OTHMAN
MKURUGENZI MTENDAJI

MAMLAKA YA UNUNUZI NA UONDOAJI MALI ZA UMMA
S. L. P 1290
ZANZIBAR

NAKALA:

1. Katibu wa Baraza la Mapinduzi na Katibu Mkuu Kiongozi,
   Zanzibar.

2. Katibu Mkuu
   Ofisi ya Raisi Fedha na Mipango
   Zanzibar.

3. Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali,
   Zanzibar.

4. Mwanasheria Mkuu
   Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali,
   Zanzibar.